

WYMAGANIA EDUKACYJNE KL.5

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
1. MAGIA I RELIGIA – MUZYKA W SŁUŻBIE DUCHA Rola muzyki w życiu człowieka: sygnalizacyjna, religijna i obrzędowa. Akompaniament do pieśni negro spirituals			
<p>I.1.1.a, 1.5.d) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, z akompaniamentem): piosenki z repertuaru młodzieżowego; tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie: głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich;</p> <p>I.2.1.d, 2.4.a, b, c) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut akompaniamenty; tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie proste struktury rytmiczne, swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny, instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich;</p> <p>I.3.3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki;</p> <p>I.4.1.a, b, 4.2.e, 4.3) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), muzyki jazzowej i rozrywkowej; rozpoznaje ze słuchu aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>II. 2.1, 2.2, 2.4) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenki: <i>Koniec wakacji</i> (muz. J. Smoczyński, sł. E. Zawistowska), <i>Zabierz się razem z nami</i> (sł. pol. S. Karaszewski). • Słuchamy: A. Vivaldi <i>Koncert nr 3 F-dur Jesień cz. I z Czterech pór roku</i>, muzyka z czterech świątyni, pieśń magiczna, sygnały myśliwskie, Anonim <i>Git on bo'dlittlechild'en</i>. • Gramy i tworzymy: Zabawa muzyczna <i>Masz wiadomość</i>, akompaniament do piosenki. • <i>Zadania muzyki: muzyka sygnalizacyjna, obrzędowa i religijna</i> (P s. 13–15, 18). • KARTA PRACY: Magia i religia – muzyka w służbie ducha 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi śpiewać w grupie refren piosenki <i>Koniec wakacji</i> oraz <i>Zabierz się razem z nami</i>; • umie określić nastrój wystuchanego utworu muzycznego; • potrafi nazwać kilka oznaczeń muzycznych z zapisu nutowego piosenki i je wyjaśnić; • umie sformułować wypowiedź na temat roli muzyki w życiu człowieka; • zna określenie muzyka sakralna; • potrafi akompaniować na instrumentach perkusyjnych do negro spirituals <i>Git on bo'dlittlechild'en</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi śpiewać solo refren piosenki <i>Koniec wakacji</i> i <i>Zabierz się razem z nami</i>, zwrotki śpiewa w grupie; • zna pojęcia dur/moll lub major/minor; • zna większość oznaczeń muzycznych w zapisie nutowym piosenki; • umie rozpoznać słuchem aparat wykonawczy w koncercie <i>Jesień</i> z cyklu <i>Cztery pory roku</i> A. Vivaldiego; • potrafi opowiedzieć o roli muzyki w życiu człowieka i funkcjach, które pełni; • rozumie sygnalizacyjną i religijną funkcję muzyki; • rozpoznaje, z jakiego kręgu kulturowego pochodzą prezentowane przykłady muzyki

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>rytmiczne nut i pauz; zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;</p> <p>II.4.1, 4.2) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokalno-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna); charakterystyki stylów muzycznych;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Antonio Vivaldi;</p> <p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;</p> <p>III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;</p> <p>III.5) wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio.</p>			<p>sakralnej;</p> <ul style="list-style-type: none"> umie dobrać ruch i akompaniament instrumentów perkusyjnych do pieśni <i>Git on bo'dlitlechild'en</i>.
<p>2. DE GUSTIBUS NON EST DISPUTANDUM Rola muzyki w życiu człowieka: obrzędowa i rozrywkowa. Akompaniament do piosenki ludowej <i>Była babuleńka</i></p>			
<p>I.1.1.a) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego;</p> <p>I.2.1.b, c, d) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub/i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych oraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> Piosenki: <i>Koniec wakacji</i> (muz. J. Smoczyński, sł. E. Zawistowska) lub <i>Zabierz się razem z nami</i> (sł. pol. S. Karaszewski), pieśń ludowa 	<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać solo refren piosenki <i>Koniec wakacji</i>; potrafi określić budowę formalną pieśni ludowej <i>Plon niesiemy, plon (A B A)</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać solo całą piosenkę <i>Koniec wakacji</i>; potrafi grać na dzwoneczkach lub flecie jedną część melodii pieśni <i>Plon niesiemy, plon</i>;

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>perkusyjnych niemelodycznych melodie, proste utwory, akompaniamenty;</p> <p>I.3.2.b) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu);</p> <p>I.4.1.a, b, d) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), muzyki rozrywkowej, utworów ludowych w postaci oryginalnej;</p> <p>I.4.2.c, 4.3) rozpoznaje ze słuchu podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>I.4.4.c, d) przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych werbalizuje emocje i odczucia, opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów;</p> <p>II.4.1, 3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokalnie-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa); charakterystyki form muzycznych: ABA;</p> <p>II.5.2) określa charakterystyczne cechy wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (klasycyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Wolfgang Amadeusz Mozart;</p> <p>II.8) potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne argumentując swoje wybory;</p> <p>II.9) tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technolo-</p>	<p><i>Była babuleńka.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Słuchamy: W.A. Mozart <i>Alle-gro z Serenady G-dur Einekle-ineNachtmusik</i>, C. Orff <i>OFor-tuna z kantaty Carminaburana</i>, przykład tańca ludowego z regionu, z którego pochodzi uczeń, utwory do wyboru z poprzedniej klasy, np. L. van Beethoven <i>Burza z VI Symfonii F-dur op. 68 (Pastoralnej)</i>, W.A. Mozart <i>Aria Królowej Nocy z opery Czarodziejski flet, Buł-ka z masłem.</i> • Gramy: pieśń ludową <i>Plon niesiemy, plon</i>; Zabawa muzyczna <i>Kopytka koziołka.</i> • Gust muzyczny, samodzielne uzasadnianie wyboru ulubionych utworów. • <i>Muzyka rozrywkowa</i> (P s. 19). • KARTA PRACY: De gustibus non estdisputandum. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwiska kompozytorów: W.A. Mozart i C. Orff; • potrafi wymienić nazwy czterech instrumentów smyczkowych; • zna termin <i>ostinato</i>; • potrafi powiedzieć, na czym polega <i>rozrywkowa</i> funkcja muzyki; • umie podać kilka przykładów muzyki, którą lubi; • bierze udział w zabawie instrumentalnej przy piosence <i>Była babuleńka.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • umie podać kilka przykładów muzyki, której chętnie słucha oraz uzasadnić swój wybór; • wykazuje tolerancyjną postawę wobec upodobań muzycznych kolegów; • potrafi własnymi słowami opowiedzieć o utworach <i>EinekleineNacht-musik</i> W.A. Mozarta i <i>Carminaburana</i> C. Orffa; • zna terminy <i>ostinato rytmiczne</i> i <i>ostinato melodyczne</i>, rozpoznaje <i>ostinato</i> słuchem w utworze Orffa.

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
gii; III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej; III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach; III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu; III.9) stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców			
3. CZAS MINIONY, CZAS OBECNY Przygotowanie koncertu ulubionej muzyki. Akompaniament według zapisu piktogramów			
I.1.1.b) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) wybrane pieśni (patriotyczne); I.2.1.d) gra na instrumentach przy pomocy nut (w zespole) na perkusyjnych niemelodycznych akompaniamenty; I.4.1.c) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej polskich pieśni artystycznych i patriotycznych; II.2.1, 2 i 3) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii, różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz, zna skróty pisowni muzycznej: repetycja; II.8) potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne argumentując swoje	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Siekiera, motyka</i> (muz. anonim, sł. z okresu II wojny Anna Jachnina). • Słuchamy: dowolne utwory z repertuaru muzyki poważnej lub inne utwory wcześniej przygotowane przez nauczyciela w celu zilustrowania omawianego tematu – funkcji muzyki. • Gramy: akompaniament do piosenki według piktogramów 	<ul style="list-style-type: none"> • umie przygotować w zespole program koncertu dla klasy; • wypowiada się na temat zaproponowanych przez siebie utworów; • potrafi zaśpiewać w grupie jedną zwrotkę piosenki <i>Siekiera, motyka</i>; • umie zagrać akompaniament do tej piosenki według zapisu w nutach. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie uzasadnić wybór utworów na klasowy koncert i powiedzieć kilka zdań na ich temat; • umie zaśpiewać solo jedną lub dwie zwrotki piosenki <i>Siekiera, motyka</i>; • ma podstawowe wiadomości na temat II wojny światowej.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtyś

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
wybory.	zamieszczonych w nutach. • Rola muzyki w czasie II wojny światowej. • <i>Zakazane piosenki</i> (P s. 24–25). • KARTA PRACY: Czas miniony, czas obecny.		
4. JESIENNE KOMPOZYCJE NIE TYLKO MUZYCZNE Niekonwencjonalne wykorzystanie darów jesieni do tworzenia akompaniamentu. Utrwalenie wartości rytmicznych nut i pauz			

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.1.1.a) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.1.a, d, 2.3) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy schematy rytmiczne, akompaniamenty; odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;</p> <p>I.4.b) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie swobodny akompaniament rytmiczny;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.2.1, 2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii, różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Rozwierzona jesień</i> (muz. J. Smoczyński, sł. E. Zawistowska). • Gramy: rytmy na kasztanach, liściach i innych jesiennych „instrumentach”. • Tworzymy: instrumentację do piosenki. • Liście, kasztany, żołądzie itp. • KARTA PRACY: Jesienne kompozycje nie tylko muzyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozwierzona jesień</i>; • umie wykonać rytm piosenki na jesiennych „instrumentach”; • potrafi zaproponować instrumenty do akompaniamentu piosenki; • umie zagrać w zespole akompaniament do piosenki; • zna nazwy i symbole niektórych pauz umie zastosować podane pauzy w praktyce. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo wybraną zwrotkę piosenki <i>Rozwierzona jesień</i>; • potrafi zaakompaniować na instrumentach perkusyjnych oraz „jesiennych gadżetach” (drobnych przedmiotach symbolizujących jesień); • swobodnie wykonuje gestodźwiękami rytm akompaniamentu do piosenki.

5. WIELKA RODZINA INSTRUMENTÓW PERKUSYJNYCH

Aktywne słuchanie muzyki. Źródło dźwięku w instrumentach perkusyjnych

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.1.1.a) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.1.a, d, 2.5) gra na instrumentach schematy rytmiczne, akompaniamenty, improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów;</p> <p>I.4.2.a) rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych;</p> <p>II.2.1, 2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii, różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;</p> <p>II.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Rozwierzona jesień</i> (muz. J. Smoczyński, sł. E. Zawistowska.) • Słuchamy: A. Chaczaturian <i>Taniec z szablami</i> z baletu <i>Gajane</i>. • Gramy: <i>Opowieść jesiennego deszczu</i>, Zabawa muzyczna <i>Klasowa bateria</i> (P s. 30). • <i>Instrumenty – perkusja w orkiestrze</i> (P s. 28–31). • KARTA PRACY: Wielka rodzina instrumentów perkusyjnych. • Ew. plansze <i>Instrumenty perkusyjne niemelodyczne</i> i <i>Instrumenty perkusyjne melodyczne</i>. • Filmy: <i>Ksylofon, Kotły, Dzwonyrurowe, Wibrafon, Talerze, Werbel, Kastaniety, Talerzwiszący, Gong, Bęben wielki</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozwierzona jesień</i>; • wie, co to są instrumenty perkusyjne melodyczne i niemelodyczne; • umie wymienić po kilka instrumentów z obydwu grup, podać ich źródło dźwięku; • potrafi wyjaśnić, co ma wpływ na głośność dźwięku w tych instrumentach. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie powiedzieć kilka słów o A. Chaczaturianie i jego utworze <i>Taniec z szablami</i>; • potrafi rozpoznać w prezentowanym utworze brzmienie kilku instrumentów perkusyjnych i podać ich nazwy; • umie miarowo zaakompaniować podczas aktywnego słuchania muzyki.
<p>6. JESIENNE DZWONY</p> <p>Sztuka ludwisarska. Wykorzystanie dzwoneczków w zabawie słuchowej</p>			

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.2.1.c) gra na instrumentach przy pomocy nut (w zespole lub/i solo) na flecie podłużnym/dzwonkach proste utwory;</p> <p>II.2.1, 2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;</p> <p>III.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;</p> <p>III.2, 3) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Słuchamy: głos dzwonu Zygmunta, różne dzwonki. • Gramy: <i>Bandoska</i>, <i>Opowieść jesiennego deszczu</i> (mel. G. Drążek, oprac. K. Jakóbczak-Drążek). • Jan Paweł II jako papież, wybitny Polak i miłośnik sztuki. • Ludwisarstwo i najśłynniejszy dzwon – Zygmunt. • <i>Kiedy biją dzwony?</i> (P s. 32–33). • KARTA PRACY: Jesienne dzwony. • Ew. plansza <i>Instrumenty perkusyjne melodyczne</i>. • Różne dzwonki i dzwoneczki. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi określić nastrój pieśni <i>Bandoska</i>; • umie zagrać w grupie fragment <i>Bandoski</i>; • umie powiedzieć kilka zdań o papieżu Janie Pawle II. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zagrać pieśń <i>Bandoska</i> na flecie lub dzwonkach; • potrafi opowiedzieć własnymi słowami o papieżu Janie Pawle II (w kontekście jego związku z kulturą); • aktywnie uczestniczy w zabawie słuchowej z dzwoneczkami.
<p>7. DROGI POLAKÓW DO NIEPODLEGŁOŚCI</p> <p>Ignacy Jan Paderewski – wirtuoz, kompozytor, mąż stanu. Rola kultury w walce o niepodległość</p>			
<p>I.1.1.b) śpiewa wybrane pieśni patriotyczne;</p> <p>I.3.2.b) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne wybranych tańców ludowych</p> <p>I.4.1.a, d, 4.2.d) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), utworów ludowych w postaci artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu polskie tańce narodowe;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pieśń: <i>Leguny w niebie</i> (muz. i sł. A. Kowalski). • Słuchamy: I.J. Paderewski <i>Krakowiak fantastyczny</i>. • Ruch: taniec przy melodii pieśni. • I.J. Paderewski – wirtuoz, kompozytor, polityk 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, kim był I.J. Paderewski i jakie ma zasługi dla Polski; • potrafi rozpoznać krakowiaka na przykładzie utworu <i>Krakowiak fantastyczny</i> przypominiec cechy tego tańca narodowego; • umie zaśpiewać w grupie pieśń 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi podać przykłady walki o niepodległość poza polem bitwy, np. poprzez działania ludzi kultury; • umie zaśpiewać solo partię św. Piotra z pieśni <i>Leguny w niebie</i>.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drążek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>II.5.1) określa cechy polskich tańców narodowych: krakowiaka;</p> <p>III.7) angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;</p> <p>III.8) uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych.</p>	<p>i ambasador Polski.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ignacy Jan Paderewski</i> (P s. 44–45). • KARTA PRACY: Drogi Polaków do niepodległości. • Film <i>Ignacy Jan Paderewski – mistrz tonów i mąż stanu</i>. • Opcjonalnie portrety J. Słowackiego, A. Mickiewicza, H. Sienkiewicza, J. Matejki, F. Chopina, S. Moniuszki. 	<p><i>Leguny w niebie;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • umie zatańczyć do pieśni prosty układ. 	
<p>8. MUZYKA NA JESIENNĄ POGODĘ</p> <p>Tworzenie ilustracji muzycznej z pomocą odgłosów papieru. Budowanie instrumentów</p>			
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.5) improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów;</p> <p>I.3.1) odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;</p> <p>I.4.1.a, 2.a, e, 3) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok; rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych, aparat wykonawczy: orkiestra; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>II.3.1, 3) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów mu-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Zawsze jest pogoda</i> (muz. W. Kaleta, sł. J. Holm) i pieśń <i>Leguny w niebie</i> (muz. i sł. A. Kowalski). • Słuchamy: J.F. Händel, <i>Muzyka na wodzie</i>. • Ruch: Zabawa muzyczna <i>Bo do tańca trzeba czworga</i> (P s. 35). • Gramy: Zabawa muzyczna <i>Wesoła orkiestra</i> (P s. 38). • Tworzymy: odgłosy deszczu i wiatru wydobywane z pomo- 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić omówione wcześniej funkcje muzyki; • potrafi określić budowę piosenki <i>Zawsze jest pogoda</i>; • umie zaśpiewać w grupie refren piosenki; • wie, co oznacza kropka przy nucie; kropka nad lub pod nutą, łuk łącznik; • aktywnie uczestniczy w poszukiwaniu odgłosów wydobywanych z papieru; • uczestniczy w zabawie twórc- 	<ul style="list-style-type: none"> • umie opowiedzieć własnymi słowami, jakie funkcje pełni muzyka; • potrafi zaśpiewać solo refren piosenki <i>Zawsze jest pogoda</i>; • umie znaleźć w nutach piosenki powtarzający się rytm i powtórzyć go klaskaniem lub w inny dowolny sposób.

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>zycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je, podziału aparatu wykonawczego (orkiestra);</p> <p>II.4.1) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (instrumentalna);</p> <p>II.6) Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki.</p>	<p>cę papieru.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Grające powietrze, Instrumenty – dęte blaszane</i> (P s. 38–41). • KARTA PRACY: Muzyka na jesienną pogodę. • Instrumenty wykonane przez nauczyciela – do prezentacji uczniom. • Mała i duża butelka, pojemnik z wodą, balon, grzebień z bibułką, gwizdek od czajnika, flet. 	<p>czej <i>Wesoła orkiestra</i> z wykorzystaniem przedmiotów codziennego użytku;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonuje instrument według instrukcji w podręczniku. 	
<p>9. GRAJĄCE POWIETRZE</p> <p>Instrumenty dęte blaszane: trąbka, waltornia, puzon, tuba</p>			
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.3,5) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne; improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów;</p> <p>I.4.2.a, 4.3) rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>II.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów muzycz-</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Zawsze jest pogoda</i> (muz. W. Kaleta, sł. J. Holm). • Słuchamy: G. Rossini, fragment <i>Uwertury</i> do opery <i>Wilhelm Tell</i> (trąbka), C.M. von Weber <i>Chór strzelców</i> z opery <i>Wolny strzelec</i> (waltornia), G. Lohmann <i>Diabelski puzon</i> (puzon), J. Golland <i>Koncert na tubę</i> (tuba). • Gramy: „końskie kroki” według zapisu nutowego, prezentacja 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w zespole piosenkę <i>Zawsze jest pogoda</i>; • zna nazwy instrumentów dętych blaszanych: trąbka, róg (waltornia), puzon, tuba; • potrafi rozpoznać na ilustracji omawiane instrumenty; • wykonuje „końskie kroki” podczas aktywnego słuchania muzyki; • zna nazwy elementów budowy instrumentów: ustnik, czara 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo piosenkę <i>Zawsze jest pogoda</i>; • zna budowę, brzmienie i zasady wydobywania dźwięku z instrumentów dętych blaszanych; • umie opowiedzieć o brzmieniu instrumentów po wysłuchaniu przykładu muzycznego.

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>nych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;</p> <p>II.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach.</p>	<p>brzmienia wykonanych instrumentów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Instrumenty – dęte blaszane</i> (P s. 41–43). • KARTA PRACY: Grające powietrze. • Ew. plansza <i>Instrumenty dęte blaszane</i>. • Filmy: <i>Trąbka, Waltornia, Puzoni Tuba</i>. • Instrumenty wykonane przez uczniów. 	<p>głosowa, wentyle, suwak.</p>	
<p>10. W OCZEKIWANIU NA PIERWSZY ŚNIEG</p> <p>Odgłosy zimowego krajobrazu. Skróty pisowni muzycznej – volty</p>			
<p>I.1.1, 1.6) śpiewa a) piosenki z repertuaru młodzieżowego i ludowego, improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>2.1.c) gra na instrumentach proste utwory;</p> <p>II.1.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.2.1–3) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej: nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii, różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz, zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Ogólnie zima</i> (muz. J. Smoczyński, sł. J. Holm). • Gramy: kolędę <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>. • P s. 42–45. • KARTA PRACY: W oczekiwaniu na pierwszy śnieg. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie pierwszą zwrotkę piosenki <i>Ogólnie zima</i>; • zna termin <i>volta</i> i rozumie funkcję volt w zapisie nutowym; • wie, co to jest <i>synkopa</i>, <i>przedtakt</i>, <i>pauzy</i>; • wie, jaki jest zapis, nazwy i funkcje różnych oznaczeń muzycznych występujących w piosence; 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo pierwszą zwrotkę piosenki <i>Ogólnie zima</i>; • potrafi samodzielnie znaleźć w nutach tej piosenki rytm z synkopą; • umie zakończyć powtarzając się prostą melodię, improwizując drugą voltę.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
tradycje swojego regionu.		<ul style="list-style-type: none"> umie zagrać fragment kolędy <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>. 	
11. WKRÓTCE ŚWIĘTA BOŻEGO NARODZENIA Kapela ludowa. Gramy i śpiewamy kolędy i pastorałki			
<p>I.1.1.a) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem piosenki z repertuaru ludowego;</p> <p>I.2.1.c) gra na instrumentach proste utwory;</p> <p>I.4.2.a, e) rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych, aparat wykonawczy: kapela ludowa;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pastorałka: <i>My też, pastuszkowie</i>. Gramy: <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki, Jezus malusieńki</i>, akompaniament do pastorałki <i>My też, pastuszkowie</i>. Polskie zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem Kapele ludowe. <i>Przy wigilijnym stole, Instrumenty kapeli ludowej</i> (P s. 48–50, 51). KARTA PRACY: Wkrótce święta Bożego Narodzenia. 	<ul style="list-style-type: none"> zna melodie i słowa niektórych polskich kolęd i pastorałek; umie zaśpiewać w grupie pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; wie, co to jest kapela ludowa; potrafi zagrać na dzwonkach/flecie kolędę <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i> oraz fragment <i>Jezus malusieńki</i>; umie zagrać akompaniament do pastorałki z obserwacją zapisu nutowego. 	<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać solo pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; potrafi wymienić różne rodzaje kapel ludowych; umie zagrać na dzwonkach/flecie kolędę <i>Jezus malusieńki</i>.
12. KOLĘDOWANIE Solowe występy chętnych uczniów – prezentacja umiejętności			

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru ludowego;</p> <p>I.2.1.b, c, d) gra na instrumentach melodie, proste utwory, akompaniamenty;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce: podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pastorałka: <i>My też, pastuszkowie</i>. • Słuchamy: różnych znanych i nieznanych polskich kolęd i pastorałek. • Gramy: <i>Jezus malusieńki</i> i <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>, solowe występy chętnych uczniów. • KARTA PRACY: Kolędowanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna melodie i słowa niektórych polskich kolęd i pastorałek; • umie zaśpiewać w grupie pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • potrafi zagrać kolędę <i>Jezus malusieńki</i> i/lub <i>Pójdźmy wszyscy do stajenki</i>; • przyniósł śpiewniki z kolędami i pastorałkami. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo pastorałkę <i>My też, pastuszkowie</i>; • potrafi zaakompaniować do wybranej kolędy lub pastorałki na dowolnym instrumencie melodycznym.
13. JESZCZE JEDEN MAZUR DZISIAJ Cechy mazura. Śpiewamy i gramy pieśni w rytmie mazura			
<p>I.1.1.a, 1.4) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego; wykonuje solo lub w zespole rytmiczne recytacje itp.;</p> <p>I.2.1.c, 2.3) gra na instrumentach proste utwory, odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;</p> <p>I.4.1.d, 4.2.d) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu polskie tańce narodowe;</p> <p>II.4.1) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (ludowa);</p> <p>II.5.1) określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Zimowy mazur</i> (J. Smoczyński, E. Zawistowska). • Słuchamy: Mazurek w wykonaniu kapeli ludowej, S. Moniuszko <i>Mazur</i> z opery <i>Straszny dwór</i>. • Gramy: F. Tymolski <i>Ostatni mazur</i>, rytmy mazura. • Podstawowe cechy mazura <i>Mazur</i> (P s. 52–55). • KARTA PRACY: Jeszcze jeden mazur dzisiaj. • Interaktywna plansza demonstracyjna <i>Mazur</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać pierwszą zwrotkę piosenki <i>Zimowy mazur</i>; • zna nazwy polskich tańców narodowych; • potrafi wymienić charakterystyczne cechy poloneza, krakowiaka i mazura; • wie, co to jest nuta akcentowana; • umie wyjaśnić funkcję kropki umieszczonej obok nuty; • potrafi wyjaśnić określenie: artystyczne opracowanie tańca. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać wszystkie zwrotki piosenki <i>Zimowy mazur</i>; • umie wyklaskać lub zagrać na instrumencie perkusyjnym charakterystyczne rytmy mazura; • potrafi zagrać na dzwoneczkach fragment pieśni F. Tymolskiego <i>Ostatni mazur</i>; • umie uzupełnić zapis rytmu wykorzystując wartości rytmiczne z kropką.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> Wybrane kroki i figury mazura. Film: <i>Mazur</i>. 		
14. SZYBKO I WOLNO – OBEREK I KUJAWIAK Cechy oberka i kujawiaka – rozpoznawanie tańców w słuchanych przykładach. Improwizacja melodii kujawiaka na dźwiękach <i>egh</i>			
<p>I.1.1.a, 1.6) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.2.1.c. 2.5) gra na instrumentach proste utwory; improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.3.2.a) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne polskich tańców narodowych: kujawiaka;</p> <p>I.4.1.d, 2.d) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej: utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu polskie tańce narodowe;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Piosenki: <i>Taniec tupaniec</i> (K. Kwiatkowska, S. Karaszewski), <i>Zimowy kujawiak</i> (W. Kaleta, E. Zawistowska). Słuchamy: <i>Oberek</i> w wykonaniu kapeli ludowej, R. Twardowski <i>Oberekna</i> orkiestrę smyczkową, H. Wieniawski <i>Kujawiak a-moll</i>. Gramy: F. Tymolski <i>Ostatni mazur</i>, rytmy kujawiaka i oberka. Tworzymy: melodia kujawiaka na dźwiękach <i>e g h</i> głosem lub na instrumencie. Ruch: układ kujawiaka przy piosence. Podstawowe cechy oberka i kujawiaka. <i>Kujawiak, Oberek</i> (P s. 55–60). KARTA PRACY: Szybko i wolno – oberek i kujawiak. Interaktywne plansze demon- 	<ul style="list-style-type: none"> zna nazwy i potrafi wymienić charakterystyczne cechy: mazura, kujawiaka i oberka; potrafi określić kontrasty i podobieństwa występujące między oberkiem i kujawiakiem; zna termin metrum trójdzielne; zna metrum 3/8. 	<ul style="list-style-type: none"> umie odczytać rytm w metrum 3/8; umie wyklaskać lub zagrać na instrumencie rytmy oberkowe i kujawiakowe; potrafi zaimprovizować głosem lub na instrumencie melodię kujawiaka na dźwiękach <i>e g h</i>.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
	stracyjne <i>Oberek, Kujawiak</i> . <ul style="list-style-type: none"> Wybrane kroki i figury oberka i kujawiaka. Film <i>Kujawiak</i>. 		
15. POLSKI KARNAWAŁ W RYTMACH TAŃCÓW NARODOWYCH Utrwalenie cech tańców – zabawy i ćwiczenia			
<p>I.1.1.a, 1.4, 1.6 śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego i ludowego; wykonuje solo lub w zespole rytmiczne recytacje itp.; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.2.1.a gra na instrumentach schematy rytmiczne;</p> <p>I.3.2.a wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka;</p> <p>I.4.1.d, 4.2.d świadomie słucha utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu polskie tańce narodowe;</p> <p>II.1.1 zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.5.1 określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Piosenki: <i>Zimowy mazur</i> (J. Smoczyński, E. Zawistowska), <i>Taniec tupaniec</i> (K. Kwiatkowska, S. Karaszewski), <i>Zimowy kujawiak</i> (W. Kaleta, E. Zawistowska), piosenki z 4 klasy (<i>Polonez rycerski, Krakowiaczyk</i>). Słuchamy: <i>Oberek</i> R. Twardowski, <i>Kujawiak</i> H. Wieniawski, melodie w rytmach polskich tańców narodowych. Gramy: rytmy polskich tańców narodowych. Ruch: Zabawa muzyczna <i>Polski karnawał</i> (P s. 61). 	<ul style="list-style-type: none"> umie zaśpiewać w grupie poznane piosenki w rytmach tańców; potrafi wymienić charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, oberka, kujawiaka i krakowiaka; umie przyporządkować poznane piosenki i utwory do odpowiedniego tańca; zna nazwisko Henryk Wieniawski; rozumie termin <i>parlando</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi wykonać rytmy polskich tańców narodowych; umie rozpoznać tańce narodowe po usłyszeniu ich rytmu; potrafi podać kilka informacji o Henryku Wieniawskim; umie wyrecytować przysłowie ludowe w rytmie tańców narodowych; potrafi wykonać kroki i figury wybranego tańca narodowego.
<p>III.4 poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tworzymy: recytacja przysłów ludowych w charakterze i rytmie wybranego tańca na- 		

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
	rodowego. • KARTA PRACY: Polski karnawał w rytmach tańców narodowych. • Film: <i>Oberek</i> .		
16. O OPERZE W TEMPIE PRESTO Instytucje kultury – gmach operowy. Twórcy przedstawień operowych			
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.1.b, d) gra na instrumentach melodie i akompaniamenty;</p> <p>I.4.1.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok;</p> <p>II.2.1–4) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz; zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine; zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne;</p> <p>II.3.2, 3.3) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) i podziału aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra);</p> <p>II.4.1, 4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna oraz teatralna); form muzycznych: opera;</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (romantyzm) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Wolfgang</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Gioachino</i> (M. Sarnowska). • Słuchamy: G. Rossini <i>Uwertura</i> do opery <i>Wilhelm Tell</i>. • Gramy: Temat z <i>Uwertury</i> do opery <i>Wilhelm Tell</i> G. Rossiniego, Zabawa muzyczna <i>Akompaniament na tyżkach</i>. • Opery – muzyczne przedstawienia teatralne. • Opera – wykonawcy i realizatorzy. • Przykłady gmachów operowych w Polsce i na świecie oraz oferta takich instytucji. • Tekst o operze i Rossinim (P s. 62–65, 68). • KARTA PRACY: O operze w tempie presto. • Film <i>Polonez z Halki</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie powtarzając się fragmenty piosenki <i>Gioachino</i>; • zna i rozumie terminy: opera, uwertura, scena, soliści, chór, balet, orkiestra, scenograf, reżyser itd.; • gra w grupie temat uwertury do opery <i>Wilhelm Tell</i> G. Rossiniego. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Gioachino</i>; • potrafi opowiedzieć, czym jest opera (ew. także treść wybranej opery); • świadomie posługuje się terminami: scena, kanał orkiestrowy, gmach opery; • umie powiedzieć, kto występuje w przedstawieniu operowym i kto jeszcze bierze udział w przygotowaniu spektaklu; • umie ułożyć tekst pasujący do podanego rytmu.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
Amadeusz Mozart, Stanisław Moniuszko); III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki; III.2) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne; III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach.			
17. CZAR MUZYKI PŁYNĄCEJ ZE SCENY Budowa przedstawienia operowego: uwertura, akt, scena, aria			
I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego; I.2.1.c) gra na instrumentach proste utwory; I.4.1.a, 4.2.b, e) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok; rozpoznaje ze słuchu brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas i aparat wykonawczy: solista, chór, orkiestra; II.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas); II.4.1, 4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (teatralna), form muzycznych opera; III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach.	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Gioachino</i> (M. Sarnowska). • Słuchamy: S. Moniuszko <i>Aria Skołuby</i> oraz <i>Mazur</i> z opery <i>Straszny dwór</i>, ew. W.A. Mozart <i>Aria Królowej Nocy</i> z opery <i>Czarodziejski flet</i>. • Gramy: G. Bizet, fragment <i>Pieśni Torreadora</i> z opery <i>Carmen</i>. • Opera – budowa przedstawienia • Tekst o budowie opery (P s. 68–69). • KARTA PRACY: Czar muzyki płynącej ze sceny. 	<ul style="list-style-type: none"> • zna terminy: uwertura, akt, scena, aria, scena zbiorowa; • wie, co to jest balet; • rozumie znaczenie terminu poco a poco i accelerando, bierze udział w zabawach z czytaniem zdań w zmieniającym się tempie; • umie podać nazwę głosu wykonującego <i>Arię Skołuby</i> (bas); • potrafi zagrać w grupie fragment <i>Pieśni Torreadora</i> G. Bizeta oraz temat uwertury do opery <i>Wilhelm Tell</i> G. Ros- 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić kilku słynnych śpiewaków operowych; • zna nazwiska kilku kompozytorów operowych; • potrafi uporządkować nazwy tempa od najszybszego do najwolniejszego; • potrafi opisać budowę przedstawienia operowego i podać kilka tytułów oper.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
	<ul style="list-style-type: none"> Plansza interaktywna <i>Opera</i>. Wybrane filmy przedstawiające pracę w Teatrze Wielkim – Operze Narodowej oraz <i>Aria Skołuby ze Straszego dworu</i>. 	siniego.	
18. ZA KULISAMI OPERY – STANISŁAW MONIUSZKO Sztuka jako forma kształtowania uczuć patriotycznych w czasach niewoli. <i>Śpiewniki domowe</i> i opery Stanisława Moniuszki.			
<p>I.1.1.b) śpiewa wybrane pieśni artystyczne;</p> <p>I.2.1.c) gra na kilku instrumentach proste utwory,</p> <p>I.4.1.a, 4.2.b, e, 4.4.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok; rozpoznaje ze słuchu brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas i aparat wykonawczy: solista, chór, orkiestra; przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych – odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych;</p> <p>II.3.2) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas);</p> <p>II.4.1, 4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokлно-instrumentalna, artystyczna) i form muzycznych pieśń, opera</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (romantyzm) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Stanisław Moniuszko;</p>	<ul style="list-style-type: none"> Pieśń: <i>Prząśniczka</i> (muz. S. Moniuszko, sł. J. Czeczot). Słuchamy: S. Moniuszko <i>Polonez Miecznika</i> z opery <i>Straszny dwór</i> oraz pieśń <i>Trzech Budrysów</i>. Gramy: fragment pieśni <i>Dziad i baba</i>. Ruch: Zabawa muzyczna <i>Ponitce do kłębka</i>. Plansza <i>Stanisław Moniuszko. Twórca polskiej opery narodowej i słynnych „Śpiewników domowych”</i> z Klubu nauczyciela i <i>Stanisław Moniuszko – plansza interaktywna</i>. Stanisław Moniuszko <i>Spotkanie z kompozytorem</i> (P s. 70, 72–73). KARTA PRACY: Za kulisami 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi zaśpiewać w grupie pieśń <i>Prząśniczka</i>; wie, co to jest <i>opera</i>; wie, kim był Stanisław Moniuszko, i zna tytuły jego oper oraz pieśni; potrafi rozpoznać rytm poloneza w słuchanym utworze i określić jego charakter; umie zagrać na instrumencie melodycznym fragment pieśni <i>Dziad i baba</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> potrafi zaśpiewać solo refren pieśni <i>Prząśniczka</i>; zna kilka faktów dotyczących życia i twórczości Stanisława Moniuszki; potrafi wymienić cechy Polaka patrioty na przykładzie <i>Poloneza Miecznika</i>.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki.</p>	opery – Stanisław Moniuszko		
19. DOM PEŁEN MUZYKI Muzyczne rodziny dawniej i dziś. W.A. Mozart. Rodziny instrumentów według źródła dźwięku			
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.1.b) gra na instrumentach melodie;</p> <p>I.4.1.a, 4.2.a, 4.3) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności); rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>I.2.1, 2.2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej; nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (klasyczm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Wolfgang Amadeusz Mozart;</p> <p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Muzyczna rodzina</i> (muz. K. Kwiatkowska, sł. E. Zawistowska). • Słuchamy: S.S. Czarnecki, <i>Concerto Liliowe</i>, cz. III <i>Allegro molto con brio</i> (wyk. K. Jakowicz i J. Jakowicz); ewentualnie fragmenty: W.A. Mozart, <i>Aria Królowej Nocy</i> z opery <i>Czarodziejski flet</i>, aria Figara z opery <i>Wesele Figara</i>, <i>Bułka z masłem</i>, serenada <i>Einekleine Nachtmusik</i>, L. Mozart, <i>Jazda saniami</i>. • Gramy: wstawki melodyczne w piosence. • Tekst o muzycznych rodzinach, W.A. Mozarcie i <i>W pracowni lutnika</i> (P s. 74, 76–79). • KARTA PRACY: Dom pełen muzyki. • Ew. plansza interaktywna <i>Instrumenty strunowe smycz-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie fragmenty piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; • zna co najmniej dwa nazwiska muzycznych rodzin; • potrafi odnaleźć fragmenty gamy w nutach piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; • wie, kim był W.A. Mozart; • potrafi wymienić nazwy instrumentów smyczkowych; • wie, czym zajmuje się lutnik. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie całą piosenkę <i>Muzyczna rodzina</i>; • podaje przykłady kilku muzycznych rodzin; • potrafi samodzielnie rozczytać wstawki melodyczne w nutach piosenki <i>Muzyczna rodzina</i>; • umie powiedzieć kilka zdań o W.A. Mozarcie; • wie, jak są zbudowane wybrane cztery instrumenty smyczkowe i jak się na nich gra; • umie wymienić co najmniej dwa nazwiska słynnych lutników.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
wartościowej muzyki popularnej.	kowe. • Film: <i>W pracowni lutnika</i> .		
20. NAJWIĘKSZY KOMPOZYTOR			
J.S. Bach – kompozytor, kantor, organista i pedagog			
I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego; I.2.1.b, c) gra na instrumentach melodie, proste utwory; I.4.1.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności); II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (barok,) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich; II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Jan Sebastian Bach; III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii.	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Muzykalna rodzina</i> (muz. K. Kwiatkowska, sł. E. Zawistowska). • Słuchamy: J.S. Bach <i>Toccatą d-moll, IV Koncert Brandenburski G-dur, cz. III</i>. • Gramy: wstawki melodyczne w piosence <i>Muzykalna rodzina</i>, J.S. Bach, <i>Musette</i>. • Słynni przedstawiciele muzycznych rodzin: J.S. Bach <i>Mistrz z Eisenach</i> (P s. 82–84). • KARTA PRACY: Największy kompozytor. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Muzykalna rodzina</i>; • zna nazwisko J.S. Bacha, umie wymienić trzy tytuły jego utworów; • gra w zespole jeden z głosów utworu <i>Musette</i> J.S. Bacha. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenkę <i>Muzykalna rodzina</i> i umie do niej zaakompaniować na wybranym instrumencie; • wie, kim był J.S. Bach, umie opowiedzieć własnymi słowami o jego życiu i twórczości; • gra samodzielnie jeden z głosów utworu <i>Musette</i> J.S. Bacha.
21. ORGANY			
Budowa i brzmienie organów. Najstynniejsze organy w Polsce			
I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru popularnego; I.2.1.a–d) gra na instrumentach schematy rytmiczne, melodie, proste utwory, akompaniamenty;	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Orkiestry dęte</i> (muz. U. Rzeczowska, sł. J.T. Stanisławski) • Słuchamy: J.S. Bach <i>Toccatą</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie fragmenty piosenki <i>Orkiestry dęte</i>; • umie w grupie zaakompaniować do tej piosenki na 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenkę <i>Orkiestry dęte</i>; • umie do niej zaakompaniować na flecie lub instrumentach

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
<p>I.4.1.a, 4.2.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok; rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje; podziału instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (barok) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Jan Sebastian Bach;</p> <p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii;</p> <p>III.2) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;</p> <p>III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;</p> <p>III.7) angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;</p>	<p><i>d–moll</i> BWV 565.</p> <ul style="list-style-type: none"> Gramy: Zabawa muzyczna <i>Klasowa orkiestra</i> (P s. 82), <i>Musette</i> J.S. Bacha w duetach (P s. 86). <i>Instrumenty – organy</i> (P s. 84–86). KARTA PRACY: Organy. Interaktywna plansza demonstracyjna <i>Instrumenty dęte miechowe – organy</i>. Film: <i>Organy</i>. 	<p>instrumentach perkusyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi przyporządkować organy do właściwej grupy instrumentów. 	<p>perkusyjnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> zna zasady działania organów i wymienia główne elementy ich budowy; wie, gdzie znajdują się słynne organy w Polsce; zna nazwę tocatta; umie uporządkować różne rodzaje instrumentów i połączyć je w grupy ze względu na źródło dźwięku.
<p>III.9) stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej: odpowiednie zachowanie podczas koncertu, szacunek dla twórców i wykonawców.</p>			

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
22. KAŻDY MA GŁOS! Higiena głosu: ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i emisyjne			
<p>I.1.1.a, 1.3 śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego; śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;</p> <p>I.4.2.e, 4.4.d rozpoznaje ze słuchu aparat wykonawczy: zespół kameralny; opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów;</p> <p>II.3.2 wykazuje się znajomością i dokonuje podziału głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas);</p> <p>II.7 porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: Jan Sebastian Bach.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Rozkołysz pieśnią świat</i> (muz. W. Korcz, sł. W. Chotomska) • Słuchamy: Piosenka ludowa <i>Zielony mosteczek</i> w wykonaniu AffabreConcinui, F.B. MâcheKorwar. • Zasady prawidłowego operowania głosem • Ćwiczenia oddechowe, emisyjne i kształcące prawidłową dykcję – wierszyki M. Strzałkowskiej <i>Jak dbać o głos?</i> (P s. 90–91). • KARTA PRACY: Każdy ma głos! 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • wie, jak powstaje głos; • wie, jak dbać o głos; • umie prawidłowo wykonać ćwiczenia oddechowe, dykcyjne, emisyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo z odpowiednią interpretacją jedną zwrotkę piosenki <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • zna zasady prawidłowego operowania głosem; • umie świadomie wykorzystać swoje możliwości głosowe w zabawach i wspólnym śpiewie; • potrafi opowiedzieć o swoich wrażeniach po wysłuchaniu utworu F.B. Mâche’aKorwar.
23. GŁOS W RÓŻNYCH BARWACH Podstawowe głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas. Głos biały w muzyce ludowej			
<p>I.1.1.a, 1.3, 1.6 śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego, śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka <i>Rozkołysz pieśnią świat</i> (muz. W. Korcz, sł. W. Chotomska). • Słuchamy: J.S. Bach <i>Deposuitpentes</i> z <i>Magnificat D-dur</i> (alt) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • zna nazwy głosów ludzkich i umie określić ich cechy; 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać solo piosenkę <i>Rozkołysz pieśnią świat</i>; • umie rozróżnić podstawowe głosy ludzkie w słuchanym utworze;

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.4.1.a, d, 4.2.b, e) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas i aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór;</p> <p>II.3.2, 3.3) wykazuje się znajomością głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew biały) i aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór);</p> <p>II.4.1) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, wokально-instrumentalna, ludowa);</p> <p>III.3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;</p> <p>III.4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej.</p>	<p>oraz <i>Es istvollbracht z Pasji</i> św. Jana (tenor), <i>A ty matulu – a chtëz tam puka</i> w wykonaniu A. Nowak oraz chóru w opracowaniu K. Szymanowskiego, ew. S. Moniuszko <i>Aria Skołuby</i> z opery <i>Straszny dwór</i>, W.A. Mozart <i>Aria Królowej Nocy</i> z opery <i>Czarodziejski flet</i>.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabawy muzyczne <i>Szansa na sławę</i> i <i>Wiesz, kto śpiewał?</i> (P s. 94). • Wywiad z Jadwigą Rappé <i>Barwy głosu ludzkiego, Z wizytą na Kurpiach</i> (P s. 92–96). • KARTA PRACY: Głos w różnych barwach. • Nagrania głosów znanych piosenkarzy, aktorów, polityków i spikerów TV. • Losy z nazwiskami słynnych polskich śpiewaków. 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co to jest głos biały; • potrafi odróżnić oryginalną muzykę ludową od jej artystycznego opracowania; • zna nazwisko K. Szymanowskiego; • umie znaleźć informacje na temat polskiego śpiewaka. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zauważyć różnice między melodią oryginalną a jej artystycznym opracowaniem (na przykładzie piosenki anonimowej i w opracowaniu K. Szymanowskiego <i>A chtëz tam puka?</i>); • potrafi zaprezentować dowolną piosenkę, wcielając się w rolę różnych wykonawców.
24. INSTRUMENTY DĘTE DREWNIANE Budowa, brzmienie fletu poprzecznego, oboju, klarnetu i fagotu. Jazz – improwizacja na dźwiękach skali			
<p>I.2.1.c, 2.5) gra na instrumentach proste utwory; improwizuje oraz tworzy –</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Słuchamy: J.S. Bach <i>Badinerie</i> z <i>Suity h-moll</i>, A. Vivaldi <i>Kon-</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zna nazwy instrumentów dętych drewnianych: flet po- 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wymienić charakterystyczne cechy budowy instru-

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.</p> <p>I.4.1.a, b, 4.2.a, e świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości) reprezentatywnych dla kolejnych epok b) muzyki jazzowej; rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych i aparat wykonawczy: big-band;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.3.1, 3.3) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je; aparatu wykonawczego big band</p> <p>II.4.2) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki stylów muzycznych (jazz);</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.</p>	<p><i>cert G-dur</i>, cz. III, G. Gershwin <i>Błękitna rapsodia</i>, standard jazzowy <i>Kiedy święci idą do nieba</i>, ew. <i>Boléro</i> M. Ravela lub wcześniej słuchane utwory prezentujące brzmienie instrumentów dętych blaszanych.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gramy: <i>Kiedy święci idą do nieba</i>. • Tworzymy: improwizacja melodii złożonej z dźwięków skali jazzowej, budujemy proste instrumenty stroikowe – Zabawa muzyczna <i>Zostań badaczem</i> (P s. 100). • <i>Instrumenty dęte drewniane</i> (P s. 97–100). • KARTA PRACY: Instrumenty dęte drewniane. • Plansze <i>Instrumenty dęte drewniane</i> i <i>Instrumenty dęte blaszane</i>. • Plansza <i>Jazz z WSiPnet</i>. • Filmy: <i>Flet poprzeczny, Obój, Fagot</i>. 	<p>przecznym, obój, klarnet, fagot i potrafi je rozpoznać na ilustracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna nazwiska kompozytorów: A. Vivaldi, G. Gershwin, J.S. Bach; • wie, co to jest jazz; • buduje proste instrumenty stroikowe według instrukcji w podręczniku. 	<p>mentów dętych drewnianych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • umie rozpoznać ich brzmienie w słuchanych utworach; • potrafi zaimprovizować melodię złożoną z dźwięków skali jazzowej.
<p>25. ODMIENIONY ŚWIAT</p> <p>Rozpoznawanie zmian tematu w utworze W.A. Mozarta. Tworzenie wariacji na temat przysłowia ludowego</p>			

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.1.4, 1.6) wykonuje solo lub w zespole rytmiczne recytacje; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.2.1.c, 2.5) gra na instrumentach proste utwory; improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów;</p> <p>I.3.3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu;</p> <p>I.4.1, 4.2.c, 4.4.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej; rozpoznaje ze słuchu podstawowe formy muzyczne: wariacje; przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych – odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki form muzycznych: wariacje;</p> <p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: Wolfgang Amadeusz Mozart.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wiersz: <i>Wróżby</i> W. Broniewskiego, przysłowia ludowe. • Słuchamy: W.A Mozart <i>Wariacje „Ah, vous dirai-je, Maman”</i>. • Gramy: <i>Melodia francuska</i>. • Tworzymy: <i>Wariacje z kurnika</i> (P s. 105). • <i>Formy muzyczne – wariacje</i> (P s. 103). • KARTA PRACY: Odmieniony świat – wariacje muzyczne. • Plansza interaktywna <i>Budowa utworu muzycznego</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie wiersz W. Broniewskiego na dźwiękach gamy C-dur w górę i w dół; • dostrzega podobieństwa i różnice w prezentowanych dziełach plastycznych; • zna terminy: wariacja, temat; • umie ułożyć w grupie wariacje do przysłów z wykorzystaniem znanych sobie elementów muzyki. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi wykonać różne zadania muzyczne w oparciu o wiersz W. Broniewskiego; • dostrzega podobieństwa i różnice w prezentowanych dziełach muzycznych; • zna podstawowe zasady budowy wariacji, umie rozpoznać w utworze zmiany tematu; • potrafi ułożyć wariacje do podanych przysłów o tematyce wiosennej z wykorzystaniem instrumentów perkusyjnych; • umie zagrać a vista <i>Melodię francuską</i>.
26. MAJÓWKA W DOBREJ FORMIE Formy muzyczne: ABA, ABA', rondo, wariacje, kanon – rozpoznawanie w utworach, tworzenie			
<p>I.1.1.a, c, 1.5.d) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego, kanony; tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Na majówkę, na wędrownkę</i> (W. Chotomska, Zygierewicz), kanon <i>Wszyscy</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Na majówkę, na wędrownkę</i>; 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo refren i co najmniej jedną zwrotkę piosenki <i>Na majówkę, na wędrownkę</i>;

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.2.3, 2.4.c) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne; tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;</p> <p>I.3.3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki;</p> <p>I.4.2.c, 4.4.a) rozpoznaje ze słuchu podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje; przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych;</p> <p>II.4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki form muzycznych: AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje.</p>	<p><i>co chcą być z nami</i> (J. Rohwer, U. Smoczyńska).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Słuchamy: M. Musorgski <i>Taniec kurcząt w skorupkach</i> z cyklu <i>Obrazki z wystawy</i>, J. Brahms <i>Taniec węgierski</i> <i>d-dur</i> nr 13, W.A. Mozart <i>XI Sonata fortepianowa A-dur</i>, cz. III <i>Rondo alla Turca</i>, W.A. Mozart <i>Wariacje „Ah, vous dirai-je, Maman”</i>. • Gramy: gestodźwięki podkreślające budowę piosenki. • Ruch: Zabawa muzyczna <i>Cztery pory roku w kanonie</i> (P s. 109), zad. 10 s. 108. 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie melodię kanonu; • umie rozpoznać formy muzyczne w słuchanych utworach; • aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych i twórczych. 	<p><i>drówkę</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie w kanonie; • potrafi zagrać na dzwonkach lub flecie dwa wybrane takty piosenki; • umie odnaleźć w swoim otoczeniu wzory odzwierciedlające budowę form muzycznych.
	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzymy: Zabawa muzyczna <i>Rowerem na majówkę</i> (P s. 108). • KARTA PRACY: Majówka w dobrej formie. 		
<p>27. SERWETKI TADEUSZA KOŚCIUSZKI</p> <p>Utrwalenie form muzycznych. Skróty pisowni – Da capo al fine. Pieśni historyczne: <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i></p>			

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>I.1.1.b, 1.6) śpiewa wybrane patriotyczne; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.2.1.d) gra na instrumentach – akompaniamenty;</p> <p>I.4.2.d, 4.4.d) rozpoznaje ze słuchu polskie tańce narodowe; opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów;</p> <p>II.2.3) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej – zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;</p> <p>II.4.3) wykazuje się znajomością form muzycznych: AB, ABA, ABA1;</p> <p>II.5.1) określa charakterystyczne cechy polskich tańców narodowych: krakowiaka.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pieśń: <i>Dalej chłopcy, dalej żywo</i> (muz. K. Hofman, autor słów nieznanymi). • Słuchamy: <i>Krakowiaka</i> z baletu <i>Pan Twardowski</i> L. Różyckiego lub <i>Krakowiaka fantastycznego</i> I.J. Paderewskiego. • Gramy: akompaniament perkusyjny do piosenki. • Tło historyczne pieśni i sylwetka Tadeusza Kościuszki. • <i>Tadeusz Kościuszko</i> (P s. 110–112). • KARTA PRACY: Serwetki Tadeusza Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi zaśpiewać w grupie fragment piosenki <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i>; • potrafi określić budowę tej piosenki; • potrafi wymienić główne cechy krakowiaka; • wie, kim był Tadeusz Kościuszko; • zna termin <i>da capo al fine</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo co najmniej jedną zwrotkę piosenki <i>Dalej, chłopcy, dalej żywo</i>; • umie rozpoznać w niej krakowiaka i podać cechy, które na to wskazują; • umie akompaniować do piosenki na instrumentach perkusyjnych; • potrafi wyjaśnić znaczenie terminu <i>da capo al fine</i>; • umie wymyślić tekst i zapisać go z użyciem <i>da capo al fine</i>.
28. GRAJĄCE KAMIENIE Improwizacja ruchowa do słuchanej muzyki. Niekonwencjonalne wykorzystanie kamieni – do zabaw rytmicznych i twórczych			
<p>I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego;</p> <p>I.2.1.a, 2.5) gra schematy rytmiczne, improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów;</p> <p>I.3.3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Sny kamieni</i> (muz. J. Smoczyński, sł. E. Szeptyńska). • Słuchamy: M. de Falla <i>Taniec ognia</i> z baletu <i>Miłosne czary</i>. • Gramy: Zabawa muzyczna <i>Budzimy kamienie</i> (P s. 116). 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie piosenkę <i>Sny kamieni</i>; • potrafi prawidłowo powtórzyć po nauczycielu różne rytmy; • wie, co to są bemol, krzyżyk i kasownik oraz jaka jest ich funkcja; 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać solo fragment piosenki <i>Sny kamieni</i>; • potrafi zaimprovizować ciekawą opowieść o śnie kamienia; • umie zaproponować ilustrację ruchową do utworu <i>Taniec</i>

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
do muzyki; 14.3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego; II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akompaniament) oraz zależności między nimi; II.2.1, 2.2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej – nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz.	<ul style="list-style-type: none"> • KARTA PRACY: Grające kamienie. • Ruch i twórczość: Zabawa muzyczna <i>Tańczący ogień</i> (P s. 117). • P s. 113–117. 	<ul style="list-style-type: none"> • aktywnie uczestniczy w zabawach rytmicznych z kamieniami oraz w improwizacji tanecznej do utworu M. de Falli. 	<i>ognia</i> M. de Falli.
29. NAD BŁĘKITNĄ WODĄ. Muzyka ilustracyjna w utworze C. Saint-Saënsa. Trójdźwięk majorowy i minorowy – akompaniament			
I.1.1.a) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego, popularnego; I.2.1.d, 2.4.b) gra na instrumentach akompaniamenty; tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie swobodny akompaniament melodyczny; I.4.3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego; II.1.1, 1.2) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi, określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię); II.2.1, 2.2) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej – nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenki: <i>Sny kamieni</i> (muz.J. Smoczyński, sł. E. Szeptyńska), <i>Wesoły żeglarz</i> (mel. angielska, sł. polskie T. Śliwiak) • Słuchamy: C. Saint-Saëns <i>Akwarium</i> z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>, ewentualnie <i>Słoń</i> i <i>Łabędź</i> z tego cyklu. • Gramy: trójdźwięki C-dur i d-moll na dzwonek • P s. 117. • KARTA PRACY: Nad błękitną 	<ul style="list-style-type: none"> • umie zaśpiewać w grupie co najmniej jedną część piosenki <i>Sny kamieni</i>; • potrafi zaśpiewać w grupie refren piosenki <i>Wesoły żeglarz</i>; • zna termin <i>szanta</i>; • umie odróżnić słuchem melodię majorową od minorowej; • potrafi wypowiedzieć się własnymi słowami na temat utworu <i>Akwarium</i> C. Saint-Saënsa z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi solo zaśpiewać jedną część piosenki <i>Sny kamieni</i> oraz całą piosenkę w grupie; • umie zaśpiewać solo refren piosenki <i>Wesoły żeglarz</i>; • odróżnia słuchem dwa trójdźwięki: majorowy i minorowy; • potrafi odpowiednio dobrać do melodii piosenki akompaniament akordów C-dur i d-moll na dzwonek; • umie określić tempo, charakter i elementy ilustracyjne

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe, uczeń:
ne nut i pauz.	wodą.		w utworze <i>Akwarium</i> C. Saint-Saënsa z cyklu <i>Karnawał zwierząt</i> .
30. NAD POLSKIM MORZEM			
Muzyka ludowa z Kaszub – instrumenty, tańce i piosenki			
<p>I.1.1.a, 1.6) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego, popularnego; improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad;</p> <p>I.2.1.c, d) gra na instrumentach proste utwory, akompaniamenty;</p> <p>I.4.1.d, 4.2.a) świadomie słucha wybranych dzieł literatury – utworów ludowych w postaci oryginalnej; rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych;</p> <p>II.2.3) zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty;</p> <p>II.3.1) wykazuje się znajomością i dokonuje podziału instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;</p> <p>II.4.1) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (ludowa).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piosenka: <i>Wesoły żeglarz</i> (mel. angielska, sł. polskie T. Śliwiak). • Słuchamy: przykłady brzmienia kaszubskich instrumentów ludowych: diabelskie skrzypce, burczybas, bazuna, <i>Kaszubskie nuty</i>. • Gramy: piosenka ludowa <i>Naszônëнка</i>. • Ruch: taniec kaszubski <i>Naszônëнка</i>. • <i>Na Kaszubach</i> (P s. 119–121). • KARTA PRACY: Nad polskim morzem 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wskazać na mapie Kaszuby, orientuje się w ukształtowaniu terenu i krajobrazie tego regionu; • zna co najmniej jedną nazwę ludowego instrumentu kaszubskiego; • gra na dowolnym instrumencie melodycznym fragment melodii ludowej <i>Naszônëнка</i> i umie określić jej budowę; • wie, co to jest volta. 	<ul style="list-style-type: none"> • śpiewa piosenkę <i>Wesoły żeglarz</i> z własnym tekstem do jednej zwrotki; • umie wymienić trzy opisane w podręczniku ludowe instrumenty kaszubskie; • potrafi zagrać na dowolnym instrumencie melodycznym melodię <i>Naszej nënki</i>, wie, jak jest zbudowana.
31. CO ZOSTAŁO W PAMIĘCI			
Zawody, quizy i zagadki utrwalające wiadomości z całego roku szkolnego			
I.1.1.a–c, 1.3) śpiewa piosenki z repertuaru młodzieżowego, popularnego	• Piosenka: <i>Lato, lato</i> (L.J. Kern,	• śpiewa w grupie pierwszą	• śpiewa całą piosenkę <i>Lato</i> ,

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>i ludowego, wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne), kanony; śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;</p> <p>I.4.1.a–d, 4.2.a–e, 4.3) w zakresie słuchania i percepcji muzyki – świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności), muzyki jazzowej i rozrywkowej, polskich pieśni artystycznych i patriotycznych, utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej; rozpoznaje ze słuchu brzmienie instrumentów muzycznych, brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas, podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje, polskie tańce narodowe, aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i kapela ludowa; rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;</p> <p>II.1.1) zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;</p> <p>II.2.1–2.3) odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej – nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii; różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz; zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;</p> <p>II.4.1–4.3) wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokально-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa); stylów muzycznych (jazz); form muzycznych: AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera;</p> <p>II.6) wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich;</p>	<p>W. Krzemiński).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Słuchamy: wybrane utwory i piosenki z całego roku szkolnego. • P s. 124 – zadania. • KARTA PRACY: Co zostało w pamięci i KARTA PRACY nr 2 zad. 6. – listy przebojów sporządzone na początku roku szkolnego. 	<p>zwrotkę piosenki <i>Lato, lato</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • śpiewa w grupie piosenki z całego roku szkolnego; • zna różne oznaczenia metrum, tempa, dynamiki oraz symbole muzyczne takie jak: wartości rytmiczne, znaki repetycji, akcent, takt itp.; • potrafi wymienić kilka instrumentów i przyporządkować je do właściwej grupy (smyczkowe, strunowe, dęte, perkusyjne); • w zagadce rozpoznaje dwa lub trzy utwory z repertuaru do słuchania. 	<p><i>lato</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> • śpiewa solo fragmenty wybranych piosenek z całego roku szkolnego; • zna większość symboli i oznaczeń muzycznych znajdujących się w nutach podręcznika; • potrafi wymienić wszystkie poznane instrumenty i przyporządkować je do właściwej grupy (smyczkowe, strunowe, dęte, perkusyjne); • w zagadkach muzycznych rozpoznaje większość utworów z repertuaru do słuchania; • aktywnie bierze udział w zabawach i zagadkach ruchowo-muzycznych.

AUTORZY: Urszula Smoczyńska, Katarzyna Jakóbczak-Drażek, Agnieszka Sołtysik

Zagadnienia podstawy programowej	Materiał dydaktyczny cyklu <i>Klucz do muzyki</i>	Wymagania podstawowe, uczniów:	Wymagania ponadpodstawowe, uczniów:
<p>II.7) porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko;</p> <p>III.1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej.</p>			